

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se nuputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom ratu malo stvaru, a nosloga evo poljvari“. Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmptić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, d. kl.).

Izlazi svakog četvrtka o podno.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake ili K 5—, odn. K 2-50 na pol godine.

Izvan carvine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u „Tiakari Laginja i dr. prije J. Krmptić i dr.“ (Via Giulia br. 1), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Izbori za grad Trst.

Priobčili smo u svoje doba uspjeh izbora za grad Trst, obećavši tada, da ćemo se na te zanimive izbore prvom prilikom opet vratiti. Evo nas.

Grad Trst s okolicom broji skoro 200.000 stanovnika, te imade svoj statut od godine 1850., na temelju kojeg biraju običinari 54 gradskih zastupnika, koji su ujedno i zemaljski zastupnici, jer je Trst grad i pokrajina.

U samom gradu bez okolice razdijeljeni su izbornici u četiri razreda. Svaki razred bira 12 zastupnika, što čini ukupno 48 zastupnika.

Tršćanska okolica, napučena ogromnom većinom od Slovenaca, imade 6 izbornih kotlara, od kojih bira svaki po 1 zastupnika.

I. gradski izborni razred sačinjavaju veleposjednici, novčari i bogataši i t. d.

II. razred sačinjavaju odjelcnici, razne tvrdke i profesionalisti; u III. razredu jesu državni činovnici i uslužbenici, a u IV. mali obrtnici, trgovci, mali posjednici i t. d.

Posljednji izbori započeli su dne 12. marča i svršili dne 26. marča.

Četvrti gradski razred birao je dne 12. i 13. marča, treći razred dne 15 i 16. marča, drugi dne 20. marča, prvi dne 21. marča. U tršćanskoj okolici birali su običinari u nedjelju dne 26. marča.

Broj izbornika povećao je od predposljednjih izbora, od god. 1903., od 1600 na 7200, što je još uvijek vrlo neznan broj na skoro 200.000 stanovnika. I. izborni razred imao je 1903. godine 505 izbornika, a sada ima 461; II. izborni razred imao je 387, sada ih ima 372; III. izb. razred imao ih je 3078 a sada 3373; IV. izborni razred imao ih je 2631, a sada 2400.

U IV. izbornom razredu imade vladajuća talijanska židovsko-liberalna stranka takvu premoć, da joj se taj nijedna druga stranka suprotstavila neusudjuje. Izabrano bijaše dakle svih 12 predložnika rečene stranke.

Najžešću horbu očekivalo se je u III. razredu, u kojem imadu odlučnu većinu državni činovnici i uslužbenici.

Ovaj razred izgubila je takozvana talijanska konservativna ili Austriji prijateljska stranka zadnji put god. 1897. Do tada bio je taj razred skoro neprestano u njezinim rukuh.

Ovaj put držalo se obćenito, da će opet pohjediti u tom razredu, i to tim više, pošto je u istom između 3973 izbornika, do 2000 državnih činovnika i uslužbenika i neracaunajuć k ovim prilican broj drugih konservativnih izbornika. Uzprkos tomu, pobjedila je i u tom razredu upravo sjajno židovsko-liberalna stranka. U tom razredu borile su se naime tri stranke t. j. talijansko-liberalna, talijansko-konservativna ili austrijska i socijal-demokratska stranka. Da su se u ovom razredu složile obje posljednje stranke socijalistična i konservativna proti trećoj, kako se je i s konservativne strane želilo i predlagalo, bile bi liberalce pobjedila, ovako podlegloše obje na njihovu štetu i sramotu.

Onako sjajan uspjeh izbora liberalne stranke u ovom razredu presenetilo je ne samo njezine protivnike, već i nju samu. Ona je bo sama dobila više glasova nego li obje protivničke njoj stranke zajedno.

Izbor u II. i I. tjela prošao je bez osobitog zanimanja i gladko za talijansko-liberalnu stranku. U II. razredu je ona absolutna gospodarica i tako čvrsta, da nema nikada protukandidata. U I. izbornom razredu imali su konservativni Talijani u svoje vrijeme većinu i to ako se ne varamo sve do god. 1893., nu nešto krivnjom kolovodja te stranke, a ponajviše krivnjom bivših c. k. namjestnika izgubila je ta stranka i u ovom razredu svaki upliv, te se danas više niti ne usudjuje postaviti svoje kandidate.

Tršćanska okolica opoštenila si je i ovaj put svoje čestito lice, izabrala u svih šest kotlara predložnike političkog društva „Edinost“, koje imade najveći dio zasluge na sjašnjom uspjehu.

Netom obavljani izbori za gradsko i zemaljsko zastupstvo u Trstu, jasni su dokaz, da je austrijska ili državna misao izgubila u tom pogledu skoro posve nekadanje svoje zemljište, da je tvrdoglavost kolovodja talijanske socijal-demokratske stranke pripomogla u III. izbornom razredu do sjajne pobjede talijanske liberalnoj ili irendentističkoj stranci, i konačno da je većina c. k. činovnika i c. k. uslužbenika tako pokvarena i raztrovana, da stupe radje u redove irendentističke ili socijal-demokratske, nego li u redove austrijske ili Austriji prijazne stranke.

Za nesretnih vladavina bivših namjestnika De Pretisa i Rinaldinia, imala je konservativna stranka premoć u I. i III. izbornom razredu; i tu premoć bila bi lahko do danas sačuvala sa malo dobre volje od strane vladinih krugova. Ovoj dvojici namjestnika, gorke uspomene, ima danas da zahvali ne samo talijanska konservativna stranka svoj poraz, nego i državna ili dinastička stranka svoje ništavilo u gradu Trstu. Ovi su c. k. namjestnici krivi, što ne sjede danas u gradskom vieću i zemaljskom zastupstvu 24 konservativna zastupnika, koji bi bili odlučivali sa šestorucnom zastupnika iz tršćanske okolice o sudbini grada Trsta. Njihova je također krivnja, što se danas širi i šepiri na hiljade činovnika u gradskoj palači na zemaljskom sudištu, u poštansko-brzojavnici, financijskih uredih i t. d. koji dižu svoju plaću iz c. k. blagajna i jedu austrijski kruh, a svojom domovinom smatraju susjednu kraljevinu Italiju.

Ovo je doduše sablazan kakvom nema para na svijetu, ali zanj je odgovoran jedino nesretni vladin sustav, što se prodvaja tvrdokorno i dosljedno posljednjih 40 godina u našem Primorju.

Politički pregled.

U Puli 25. aprila 1906.

Austro-Ugarska

Kako nam kažu bečke novine, ponudio je ministar predsjednik barun Gautsch prvakom strankama, s kojima je Gausch kompromis u pitanju izborne reforme.

Broj zastupničkih mandata imao bi biti povećan za 26 prema broju sadržanom u vladinoj osnovi. Od ovih 26 mandata imalo bi ih odpasti na Niemce 12, na Poljake 10, na Talijane 2 i na češke agrarce 2. Ovim povećanjem mandata ne samo da nisu zadovoljni Česi, već niti isti Niemci, koji kažu još uvijek, da je to za njih premalen broj, premda je previsok i onaj broj, što je sadržan u vladinoj osnovi. — Ni Poljaci nisu još zadovoljni, nu ministar se nada, da će se i oni konačno zadovoljiti. Talijani morali bi biti zadovoljni vladinom osnovom, koja im doznaučuje veći broj mandata nego li ih ide po broju talijanskog stanovništva. Neznomo kako bi vlada opravdala svoju darežljivost prema Talijanom kad bi im dala još jedan mandat.

U parlamentarnih krugovih se govori, da se vlada pripravlja na preustrojstvo ministarstva ako joj podje za rukom proturati kompromis glede izborne reforme u odnosom odboru.

Jučer se je sastalo opet carevinsko vieće da nastavi svoj rad, prekinut prije uskrasnih blagana.

Odbor za izbornu reformu sastao se je jučer, a proračunski odbor sastaje se danas te će razpravljati osnovu o kongruu.

Najnovija vijest o pomnoženju zastupničkih mandata glasi, da kni vlada Niemcem dati sljedeća 4 mandata za Beč, 4 Dolnjoj Austriji, i Českoj, 1 Šleziji, 1 Lincu i 1 Kočevju. Ovaj posljednji da nije još gotov. U visokih krugovih da je Gautsch dobio nalog, da mora svakako provesti izbornu reformu.

Viest o preustroju ministarstva širi se i dalje i to u smislu, da bi postali novi ministri dr. Pacak, knez Lichtenstein, dr. Derschatta i Bilinsky.

Zadarski „Narodni List“ piše, da su hrvatski zastupnici na sastanku u Splitu zaključili, da se ima sazvati širi sastanak hrvatske stranke na dan 14. maja o. g. u Splitu u svrhu, da se povede njezina organizacija u cijeloj pokrajini.

Dne 21. o. m. zatvoren je hrvatski sabor u Zagrebu svečanim načinom. Istoga dana obdržavana bje pod predsjedanjem bana grofa Pejačevića konferencija vladine stranke, u kojoj je bio označen za hrvatskoga ministra Geza Josipović.

Novi izbori za hrvatski sabor obavili će se dne 3., 4. i 5. maja u čitavoj hrvatskoj; sabor bi se imao sastati dne 12. maja.

Srbija.

U subotu su se sastali delegati Srbije i naše monarhije, da viećaju o carinskom cjeniku za talijanske ugovor. Kako javljaju bečki listovi, čini se, da se pri ovom nastavljenom viećanju ne radi toliko o tom, da se riješe neke manje bitne tarifne stavke, koliko o tom, da se javno pokaže, da unatoč političkim događajem u Biogradu nisu prekinuti pregovori o trgovinskom ugovoru.

Pošto su mnogi od kralja pozvani političari odsutni, spuro teku pregovori o rješenju krize. Mnogo se govori o pozivu predsjednika generala Gjukovića i bivšeg ministra Živanovića. Pošto ova obojica

pripadaju urotničkoj stranci, drži se, da nije nipošto nemoguće, da će se sastaviti izvan parlamentarni kabinet, i to tim više, jer su sve političke stranke za to, da se najprije riješi pitanje o diplomatskih odnosajih između Englezke i Srbije, dok kralj čvrsto ostaje pri tom, da se urede najprije trgovinski odnosaji između Austro-Ugarske i Srbije.

Iz straha od Pašićeva kabineta, koji bi bio siguran, da bi dobio pri novim izborima većinu, nastoje sada, kako se javlja iz Biograda, samostalni radikali da iznadju sredstva i puteve, kako bi se sporazumjeli s krunom u urotničkom pitanju i kako bi osigurali samostalno-radikalni kabinet. Klubski odbor predlaže kralju, neka dađe u skupštini izjavu, kojom se rješenje urotničkog pitanja odgadjda do rješenja ostalih pitanja. Kralj je primio taj predlog na znanje, ali nije izrekao nikakve odluke, pošto hoće prije da čuje Pašićevo mnjenje. Otkad su se vratili poslanici u Biograd, položaj se je svakako poboljšao. pošto sada obje radikalne skupine izjavljuju, da su spremne bezuvjetno preuzeti vladu.

Rusija.

Petrogradska „Naša Žizn“ javlja: U petak su odpočela u carskom dvorcu u Carskom selu viećanja pod predsjedništvom cara Nikole a u prisutnosti ministra-predsjednika grofa Witte-a, svih ministara i odsječnih predstojnika, predsjednika državnog vieća grofa Solskijja, te članova državnog vieća Frischa, grofa Pahlena, Golubeva i Saburova. U tim će se viećanjima riješiti pitanje, da li je vlada dosta spremna za državnu dumu ili da li se ima otvorene drž. dume odgoditi, dok vlada ne izradi najvažnije zakonske osnove.

U zadnji čas se javlja, da je car Nikola sam odlučio osobno otvoriti na naj-svečaniji način državnu dumu, koja je sazvana za 10. maja o. g.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Otvorenje hrvatske Čitaonice u Banjolama.

U nedjelju bilo je uz mnogobrojno učestvovanje naroda domaće, te iz Pule i okolice svečano otvorenje novoustrojene Hrvatske Čitaonice u Banjolama. Sakupljeni narod je pozdravio krasnim riječima mladi rodoljub i predsjednik Čitaonice g. Luka Košara. Svečanost, kojoj je prijala i liepo vrijeme, ispala je vrlo liepo.

Na svečanost ili bolje u Banjole, poslali su taj dan iz Pule tri obćinska strazara, sigurno ne da zastupaju puljsku obćinu.

I ova čisto domaća svečanost nije talijanskim odrodima dala mira, te su i ovdje htjeli pokazati svoju staru talijansku nemoralnost, koju šire među našim pukom. Iza otvorenja naime sastalo se nekoliko mladih domaćih ljudi u jednoj mjestnoj kćmi, te zapjevali po domaću u svom hrvatskom jeziku. Nu nekim talijanskim mutikašima i odrodima to nije bilo pravo i stadoše izazivati talijanskim deranjem mirne mladiće. Dapače jedan podčasnik c. i k. mornarice — premarčanac, žalostna mu majka — bio je toli drzovit, da je stao od hrvatskih mladića zahtjevati da moraju talijanski pjevati i zaveo kavgu u kojoj je vojničkim bodom

uboj jednog mladića. Oružnici su napravili odroda razoružali i prijavili nadležnoj oblasti.

Eto kuda dovodi talijanska nemarnost: šireć među našim pukom lažnu talijansku tobožnju kulturu, huška takove ljude na svoju krv i rod, te napokon dovodi do brutture — poživanja.

Lučki zapovjednik podadmiral J. pl. Ripper na putovanju. Dne 22. odputovao je odavle na ratnom brodu „Fantasie“ lučki zapovjednik Julij pl. Ripper na službeno putovanje u Dalmaciju. Za njegove odsutnosti vrši službu lučkog zapovjednika kontreadmiral g. J. vitez Mauler pl. Elisenu.

Kaznena rasprava Münz protiv Rocco. Jučer je pred kotarskim sudom u Puli započela kaznena rasprava protiv ovdješnjem posjedniku i bivšem občinskom zastupniku Rocco radi uvrede poštenja nanešene na štetu poduzetnika J. Ludvika Münza. Rocco je naime u jednoj občinskoj sjednici u svom govoru zlostojno napao poduzetnika Münza radi raznih radnja povjerenih mu od občine Pule, kao asfaltiranja, električni tramvaj, kanalizacija i izgradnja nove tržine, čime da bi bio poduzetnik Münz oštetio i prevario občinu. Otuđenika brani odv. kandidat Albanese, dočim kao civilna stranka prisustvuje tužitelj sam sa sinom i pravnim zastupnikom odvjetnikom dr. Forlani iz Spljeta.

Ova rasprava, koja će trajati više dana, vrlo zanima ovdješnje občinstvo, koje mnogobrojno prisustvuje.

U budućem broju donijeti ćemo konačni ispadak iste.

Promjena voznog reda na željezničkoj postaji u Puli.

Počam od 1. maja o. g. uvest će se na postaji u Puli novi satni red pri odlasku i dolasku vlakova, te se ujedno uvadja novi brzovlak Divača-Pula. Ovaj vlak odlazi će iz Divače u 6:15 u jutro a dolazi će u Pulu u 9:45 prije podne.

Vlak što je dolazio prije u Pulu u 9:15 na večer dolazi će od sada u 9:05 u večer. Ovaj vlak mjesto u 4:30 po podne, odlazi će iz Trsta u 4 sata. Večernji brzovlak dolazi će u Pulu u 11:10.

Promjene na odlasku vlakova iz Pule su ove: U jutro odlazi vlak u 5:15; poslje podne mjesto u 2 sata odlazi će u 1:45; večernji brzovlak što je do sada odlazio iz Pule u 6:15, odlazi će u 6:45.

S uvedenjem novog brzovlaka otpada brzovlak što je dolazio svaki četvrtak u jutro, te je imao priključak na parobrod „Wurmbrand“.

Braći na posjetu.

Prigodom otvorenja naše „Hrvatske Čitaonice“ počastite nas svojim posjetom mnogobrojna rođoljubna braća uzpokošlom vremenu i slabim putevima, koji su oko nas. Time su pokazali, da jedino, gdje se sastaju jednokrvna braća, može međusobnim poticanjem usplamtiti ona sveta rođoljubna vatra, na kojoj se narodna svijest može ogrijati.

S toga ne možemo s manje a da najsrdačnije ne zahvalimo svima a osobito gosp. L. Križu na njegovom krasnom govoru, izrečenom prigodom otvorenja. Uz tisućkratni *Živio!* i *hvala Vam braćo!*, pozdravlja i kliče

Banjole 24. aprila 1906.

Odbor „Hrvatske Čitaonice“ u Banjolama.

† **Juraj Kolić.** U ponedjeljak dne 16. l. m. u večer zatvorio je za uvijek svaje oči Juraj Kolić savjetnik občine Barbarske. Pokojnik rodio se je god. 1833 od ugledne seljačke obitelji. Bio je jedan od onih rjeđkih hrvatskih rođoljuba, te se je isticao uvijek i svagdje, bilo riječju bilo djelom, gdje je to iskala narodna potreba. On je stupio prvi među narodne redove i digao visoko hrvatski stijeg, taj sveti simbol slobode i narodnog blagostanja u Istri.

On je bio među prvima u borbi sa krenjelskim parazitima, sa tim siasivama mukotrpnog hrvatskog naroda. Nije prestao raditi i buditi svijest narodnu, dok nijesu pobjedili i oslobodili od italijanskih ruku občinu Barbarsku Bio je potpunih 20 godina občinom savjetnikom i kao

takav pokazao se je uvijek čelik značaj, dobar Hrvat i pošten katolik. U svojem selu sve ga je ljubilo i štvalo, te su to djelom pokazali prigodom njegove smrti. Sprovodu njegovu odavalo se čitavo selo. Crkva bila je dubkom napunjena pobožnog puka, koji je sa svih strana potekao da izkaže svoju bol i tugu nad gubitkom svoga miloga i ljubljenoga Jura. Ugledali se i drugi naši kmeti širom naše mile Istre u ovakve mužve, pak će nam uza sve neprilike sinuti dani bolje budućnosti i zlatne slobode. — Počivao u miru!

Pogibeljna trgovina. Na uzkrni blagdan uhvatiše oružnici u Šumici Šijane putujućeg trgovca Luigi Colegiani iz Verone, nastanjena u Trstu, koji je među svojom robom prodavao polajno irredentne predmete kao n. pr. zastave sa slikama talijanskog kralja i kraljice, talijanske trobojnice itd. Taj širitelj „nevinog“ irredentizma je kažnjen 5 dnevnom zatvorom i globom od 20 K radi prestupka obrt. reda. Eto našim nesašćenom novom mučeniku!

Lošinjski kotar.

Za podržanjen družbe sv. Cirila i Metoda u Malom Lošnju. Vrh rodoljub gosp. Noe Martinčić sakupio je na palubi parobroda „Argentina“, putujući iz domovine u Ameriku, Lit. 28:90 (t. j. 27:74 K). Spomena je vrijedno, kako je taj naš narodni sokol, pridođenom rječitošću i zavidnim domoljubnim žarom, znao opisati talijanskim putnicima (iz kraljevine) naše tužno stanje tako, te su rado segli u džep i dali svoj obol za spas naše djece, one dječice, koju bi njihova „nespašena braća“ htjela otudjiti domu i jeziku svome.

Evo imena darovatelja: Noe Martinčić 10 Lit.; Giuseppe Marré 7:70 Lit.; Adele Fronconi 5 Lit.; Carlo Boscardi 3:20 Lit. i Alfredo Polfranceschi 3 Lit. — Evo gospodo, koja uzdišete za prekomorskim kraljevstvom, ovako misle i rade pravi Talijani! Skinite stoga nedostojnu masku talijanstva, kojom krijete hrvatsko čelo, i slijedite njihov primjer.

Braća Antun i Noe Martinčić stvaraju sa našom družnicom tek račun, te će nam ovu košto i sve ostale svote što kroz godinu sakupe u svoje vrijeme dostaviti. — Bog im platio i ohilato povratio!

Iz Malog Lošnja pišu nam: Evo Vam g. uredniče opet jednu utješljivu viest s ovih strana. U Hubokinu u Americi nastanjen je već od nekoliko godina naš suobčinar g. Martin Dusančić rodom iz susjednog Suska. Tamo ima svoju gostionu, koju polazi znatan broj naših izseljenika, jer si je naš Martin svojim poštenjem, marljivošću i ljubeznošću stekao među njimi jako dobar glas.

Milosrdne i plemenite duše kaošto jest, sjelio se je i u dalekom svijetu naše sirotinje, koja treba podpore i nauke te se je živo zauzeo za to, da priskoči na pomoć našoj velezasluznoj „Družbi sv. Cirila i Metoda“. On je naime riečju i primjerom pokazao svojim gostovim i suzemljakom, da mu leži na sreću naš narodni napredak te je stao sabirati požrtvovno milodare za našu „Družbu“ i sabrao liepu svotu od K 73:53, koju je poslao našem neumornom g. I. Lovriću s molbom, da ju predade odboru naše „Podružnice“, što je također učinjeno.

Mi se ovim srdačno zahvaljujemo koli našemu Martinu Dusančiću, toli svim našim Lošinjanom i Sašnjanom, koji nas ne zaboravljaju ni u dalekoj tudjini i koji pokazuju ovim plemenitim činom, da s nama iskreno čute i da silvačaju našu tešku borbu za obstanak naš narodni, za spas naše dječice od pogibelji, koja njoj prijeti od talijanske gospode, od naših odpadnika i izdajica. Bog im naplatio stotruku; uzdržao ih čile i zdrave te sjelti se opet svojeg rodnog mjesta i vratili nam se jednom zdravi i zadovoljni.

Konačno Vas molimo g. uredniče, da stavite pod ova viest — a da nebudete izpitivanja tko Vam piše odavle, da Vam ovo javlja Vaš vierni i odani Vam

Stari dopisnik.

Voloski kotar:

Javni sastanak u Kastvu. Dne 22. o. mj. obdržavao se je javni sastanak u Kastvu. Pod občinskom „Ložom“ i okolo nje sakupilo se je mnoštvo naroda odmah poslje druge sv. mise.

Sastanak je otvorio obć. zastupnik g. Franjo Jelačić iztaknuv svrhu istoga i rekav, da će g. zastupnici Mandić i Spincić raztumačiti o čem se radi. Predložio je predsjednikom sastanku zast. Spincića. Pošto bje taj predlog jednoglasno prihvaćen, zahvali se g. Spincić na povjerenju, pozdravlja prisutne naročito zastupnika g. Malka Mandića. Istomu daje rieč.

Matko Mandić zahvaljuje na pozdravu i sjeda se bolestnoga načelnika g. Kazimira Jelačića želeć mu čim brže liepo zdravlje, kojoj želji odavaze se živo skupština.

Govornik dotaknu se na uvodu uređenja pojedinih država, kaže, da je Austro-Ugarska monarhija ustavna država od g. 1860. Prvi izborni red te monarhije izdan je bio g. 1860., pak promjenjen 1861. i opet 1873. Popunjen je bio taj izborni red 1896. kad je bila uvedena V. kurija. Po tomu postoje još i danas izborne kurije. Sada se radi o tom, da se te kurije odstrani i uvede sveobće, jednako, izravno i tajno izborno pravo. Za to pravo smo se mi u Istri — reče govornik — zauzeli već prije 15 godina na izb. sastanku u Dekanah.

Govornik zatim protumači što je to sveobće, jednako, izravno i tajno izborno pravo i koje prednosti ima to za pučanstvo.

Pita zatim kako sude o takovom izb. pravu naši za nevolju susjedi Talijani i kaže, da ga oni za zemaljski sabor neće uvesti.

U carevinskom vieću su se doista izrazili, da su oni za sveobće izborno pravo, ali htjeli bi da imaju i nadalje onoliko zastupnika, koliko ih imaju sada, nepitajući se kako su broj svojih zastupnika zadobili. Sliče oni u tom lupežu, koji se brani povratiti ono, što je ukrao.

Razni su još protivnici izb. pravu; naša stranka je pako odlučno zanj i tako se nada, da će se zanj izjaviti i današnja skupština.

Predsjedatelj skupštine zahvali govorniku na njegovom poučnom govoru pak se osvrće na tobožnje razloge, po kojih bi Talijani htjeli isti broj zastupnika kao i do sada. Ti razlozi Talijana bili bi: povjest, kultura, trgovina i obrt, poroz, što sve da je na njihovoj strani, te na posjedovno stanje t. j. na broj zastupnika, koj posjeduju do sada.

Pobija zgodnim načinom te umisljene razloge uz živahno odobravanje skupština.

Na to pročita g. M. Mandić resolućju jednaku onoj, prihvaćenoj na sastanku hrvatskih pouzdanika u Trstu — osim II. njezine točke.

Predsjedatelj pita skupština. da li želi tko što k resolućji govoriti ili da li želi tko kakvo razjašnjenje, te pošto se nije nitko oglasio, dade na glasovanje resolućju i ta bi jednoglasno i oduševljeno prihvaćena.

Predsjedatelj se konačno zahvali skupštinarom na radu, koji je vladao i preporučio im, da budu, kad im se zgoda pruži, uvijek kao jedan u obrani narodnih svetinja.

Skupštinari odavzaše se tomu pozivu burnim: živili zastupnici!

Javni sastanak u Mošćenici držao se u nedjelju na 22. tek. mjeseca u dvorani čitaonice a na poziv političkoga društva za Hrvate i Slovence u Istri. Predmet dnevnoga r:da bio je jedino izborni red predložen u carevinskom vieću. Kad se je sakupila liepa i odabrana kita obćinara, otvorio je sastanak odaslanik političkoga

društva dr. M. Trinajstić, pozdrav prisutne i pozva ih da odaberu predsjednika zbora. Jednoglasno bje odabran gosp. Vinko Mavričić, koji podieli rieč dru. M. Trinajstiću. Ovaj progovori o ustavu i o raznih proujenah zakonodavnih tjelosa i načinu biranja istih, te predje na izborni red sada predložen na temelju obćeg, izravnog, jednako i tajnog prava glasa. Razlozi potanko taj izborni red, te prikaze razmjer zastupnika Hrvata i Talijana koli u našoj pokrajini, toli u ovoj polovici države; dokazajuć na temelju statističkih podataka, da se oni sasvim krivo tuže, da im se kakova nepravica kroji, jer oni dobivaju još više zastupnika, nego bi im islo. Osvrnu se i na agitaciju, što se sa strane talijanskog političkog društva povelu proti predloženom izbornom redu i kojoj je agitaciji islo na ruku takodjer poglavarstvo občine mošćeničke, odaslav a ime ove občine na carevinsko vieće spomenicu sastavljenu od talijanskog političkog društva. Tim je ono radilo očito na štetu ove čisto hrvatske občine. Na koncu predloži na prihvata resolućju, što su ju primili u Trstu dne 25. marča 1906. predstavnici hrvatske i slovenske stranke u Istri, d:darvi još slijedeću točku:

VI. Prosvjeduju proti izjavi danoj od poglavarstva občine mošćeničke, kojim se pogoduje težnjam i želji Talijana u Istri.

Predsjednik stavi ovu resolućju na glasovanje i ona bje jednoglasno prihvaćena sa oduševljenim živio.

Mn. č. g. župnik A. Puž zahvali političkomu društvu na sazvanom sastanku i njegovom odaslaniku na zanimivom razlaganju, zaheliv, da bi takvi sastanci bili što češći i da bi novi izborni red donio liepše dane našem mukotrpnom narodu.

Predsjednik zaključi sastanak i svi se veseli razidjose.

Poziv na konstituirajuću glavnu skupštinu društva „Naropna Prosvjeta“ u Vodice, sazvanu prema §. 12. društvenih pravila. Skupština će se obdržavati u nedjelju dne 29. tek. mj. u 3 sata po podne u prostorijama Ivana Ribarić-Tomažina, s ovim dnevnim redom: 1. Svrha društva „Narodna Prosvjeta“, predaje phil. Joso Ribarić. 2. Upisivanje članova. 3. Izbor društvenoga odbora. 4. „O životu i radu biskupa Jurja Dobrile, predaje veleč. g. Zorko Klun. 5. Slučajni predlozi.

Iza skupštine domaća zabava. Gosti dobro došli!

Vodice, 22. travnja 1906.

Za odbor za pripreve: phil. Joso Ribarić.

Opatija. (Blagoslov temeljnoga kamena „nemške crkve“ u Vasanskoj.) U nedjelju dne 22. travnja obavio se je blagoslov „Nemške crkve“ u Vasanskoj Vepinačke občine. Velimo nemške crkve, jer ju tako narod od prvoga početka zove, i jer, kako blagoslov njezinoga temeljnoga kamena kaže, bit će to zbilja njemačka crkva. Crkva će se graditi pod previšnjim pokroviteljstvom Njegovog c. i k. Veličanstva Franje Josipa I., koji spada njemačkomu rodu. Zastupnik Njegovoga Veličanstva, koji je k blagoslovu navlas iz Trsta došao, knez Hohenlohe, jest Njamac. Biskup tršćansko-koparski, koji je navlas došao iz Trsta, da blagoslov obavi jest Njamac. Pred prečastnim svećenstvom, polazećim iz opatijske crkve na gradilište, išla su djeca njemačke škole, i samo ta. Pozdrav zastupnika Njegovoga Veličanstva, nagovor upravljen zastupniku Njegovoga Veličanstva, zahvalni govor istomu, sve je to bilo njemačko kao da smo usried Berlina. I govor biskupa bio je njemački. Ono nekoliko rieči što je rekao hrvatski, bio je prah u oči ne samo po obliku, nego i po srca. Rekao je, da će crkva, kojoj se blagoslovio temeljni kamen, biti za sve narodnosti jednaka. Te rieči su prava ironija na sve što se je vidjelo i čulo. Bez obzira na domaće hrvatsko pučanstvo budi iztaknuto, da u ljetilište opatijsko dolazi sada najviše Mađžara i

Skupština poštara. Društvo c. k. poštara i poštanskih upravitelja iz Kranjske, Primorja i Dalmacije obdržavat će u utorak dne 15. maja o. g. u zgradi ravnateljstva pošta i brzjava u Trstu svoju XXV. redovitu skupštinu i ujedno redovitu skupštinu bolesničke blagajne ne- ararnih pošt. upravitelja iz rečenih po- krajina.

Osamstotina dolara za Družbu. Po jednoj vesti u našem listu, da g. G. A. Skrivanić po treći put pozivlje ro- doljube u Americi da se izjave ako ima koji što prigovoriti da se novac »Narodne obrane« u iznosu od 800 dolara pošaje Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, pre- nieli su nekoje hrvatske novine tu viest tako, kao da je g. Skrivanić odnosnu svotu već odposlao našoj Družbi. Na te- melju tih viesti pitala je »Hrvatska Za- stava« što izlazi u Chicagu od gosp. Skri- vanića je li poslao ili nije tu svotu Dru- žbi. Gosp. Skrivanić daje u svom listu »Napredak« razjašnjenje, da je nakon trećeg poziva primio 30. jenara o. g. iz Steeltona Pa. od Rev. Fr. J. Ažbe ovaj brzjava: »Molim ne šaljite novaca u kraj dok ne čujete glas od mene«. Poslje toga do 5. aprila o. g. gosp. Skrivanić da nije dobio od vič. Ažbe-a drugog glasa. Veleč. Ažbe pak bio je za vrijeme onore u Hrvatskoj predsjednik »slavenskog odbora«. Gosp. Skrivanić cieni da danas i u Steeltonu nema Hrvata a i Slovenca, koji bi bio proti predlogu da se novac pošaje Družbi, te pozivlje i tamošnju ko- loniju da jasno izjavi svoje mnjenje, da ne bude u buduće prigovora. Novac je pak uložen kod alleghenske banke na kamate uz 3%, te će prvog junija isteci uprav dvie godine što je novac uložen, te nebi bilo pravo da se taj novac prije pošlje, jer bi propali kamati za pol go- dine.

Dakle stvar o ovom novcu stoji tako, a red je sada na rodoljubima u Americi da novac privedu u svoj patrioitičnoj svrsi, o čemu nam jamči poštvrtnost i rodol- ljublje američkih Hrvata.

Podgradska posojilnica in hranilnica.

Vabilo

na XII. občni zbor

ki bo v četrtek, dne 3. maja 1906. ob 2 uri popoldne v zadržni pisarni v Podgradu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo starestinstva.
2. Poročilo nadzornistva.
3. Potrjenje računov za l. 1905.
4. Določitev odkodnih in daril v zmislu § 20. zadr. pravil.
5. Izvolitev starestinstva, nadzorstva in rasodstva.
6. Poročilo zvezinoga revizorja iz Celja.
7. Eventualni predlogi.

Podgrad, dne 19. aprila 1906.

Starestinstvo.

Opazka: Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v zmislu § 49. zadr. pravil zakonito število zadržnikov obdržaval se boče drugi občni zbor v istem kraju, z istim dnevnim redom, isti dan ob 3. uri popoldan, kateri sme bezpogojno sklepali.

Blagopostanja obitelji ima biti namienjena briga naših kućarica!

Kathreiner-Kneippova šladna kava

Ugodna je i tečna po načinu Kathreinerove priredbe, posjete zdravlje, tečna je, te pijača stieca zdravu neprocenive prednosti u kućanstvu!

Neka se kod kupovanja izrično na- glasi ime Kathreiner i neka se za- bljeva samoooriginaizator sa za- štinitim znakom Pupelica Kneippa.

Dvostruki elektro-magnetički KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.

Telefon br. 45—22.

Jest elektro-magnetičkim nafeima sastavljeni stroj, koji kod ologa, reume, astmo (težkog dlanja), ne- spavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (mi- grane) kucanja srca, zubobolje, muževno slabosti, studeni ruku i nogu, padalice (epilepsije), mokrenju postelje, oujnosti, neavjestice, naglošnosti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrta, bile- dila (malokrvnosti), želudačnih grčeva, brzeteosti, ischiasa, ponokrvnosti, svih udnih grčeva, hoptochondrio, tjelesnih grčeva, hémorrhoida, kao i kod sveobće slabosti itd. stui kao nenadkriljivi sred- stvo, pošto elektro-magnetička struja celim čovječ- nim tielom djeluje, čime se rečene bolesti u naj- kraćem vremenu izlječe.

Poznato je, da liečnici kod navedonih bolesti višekratno elektrizovanje tiela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i po- vremenom kroz tielo prolazi, dočim naprotiv tomu struja elektro-magnetičnog križa ili zvezde R. B. br. 86967, kako je jur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tielo djeluje, što svakako bržem izlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izlječeno su za mojim strojem posve i od izlječenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izdane izvješće kao i od odličnijih sljeđera izdane svjedočbe i priznanice iz sviju strana svieta pohranjeno su u mojoj pisarni, gdje stoje svu- komu u svako doba na usid. **GDJE NIJE DAN LIK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ**, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bole- stima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izličen najdulje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozornjem esobilo p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Volšinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvezda R. B. br. 86967 osobito se hvall i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrsne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 6 K. Rabi se kod ostarijih 20 godiš. kroničnih bolestih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvat- skom jeziku. Pouzećem ili ako se novac unapred po- šalje, razaslije glavna prodavana za tu i inozemstvo:

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V., Vadasz-ulica 43/A.
Kalman ulica uga.

Pučko piće!

Zazvarovo pivo u kolutićih po 4 helera, u vrećicah po 5 helera, u za- motićih po 20 helera.

Pozor na našu zaštitnu marku!

Pjeneće

Imunove bonbone, svjetski

znanu kakvoću preporuča:

Prvo česko dioničko društvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije A. Maršner Král. Vinohrady (Česka).

Odlikovana

J. KOPAC svijjećarna na paru

Gorica - ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom sta- rešinstvu, p. n. slavnom obćinstvu svijeće iz prijesnoga pčelnoga voska kg. po K 4-90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Važno za izseljenike!

Prva i najveća hrvatska banka u Americi

utemeljena god. 1890.

FRANK ZOTTI & COMPANY

108 GREENWICH ST., NEW-YORK.

PODRUŽNICE:

11 Broadway, New-York 99 Dearborn St., Chicago, Ill.
783 Tenth Ave., New-York 609 Smithfield St., Pittsburg, Pa.

Odprema putnika iz Europe u Ameriku i obratao, sa najboljim paro- brodima i uz najjeftinije cijene.

Prodaje izvorne željezničke karte za svako mjesto sjedinjenih država.

Prima i izplaćuje novčane pošiljke za svako mjesto kruglje zemaljske, putem pošte, bankah ili brzjava.

Kupuje i prodaje inozemski novac uz dnevne cijene.

Uljeriva tražbine, ostavštine; prima sve u odvjetničku struku zasjecajuće poslove.

Važno za izseljenike!

Upozorujemo svakoga onoga, koji namjerava u Ameriku putovati da nas bezuvjetno obaviesti, kada, sa kojim parobrodom dolazi i u koje mjesto sje- dinjenih država je namnio putovati; doseljnički zakoni vrlo su strogi, te se svakomu lahko dogodi, da bude od izkrcanja izključen. Znađemo li za vaš dolazak, naš činovnik će vas dočekati i pobrinuti se za vas.

Željezničke karte, za svako mjesto sjedinjenih država mogu se kod nas mnogo jeftinije dobiti, nego li da se u Europi kupe. Preporučamo s toga putnicima, da si kupe karte samo do New-Yorka a za željezničku kartu od New-Yorka dalje neka se na nas obrate.

Traži li tko rođjaka ili prijatelja u Americi, najtaglje će našim posre- dovanjem za njega saznati.

Za bilo koje posredovanje u Americi, obratite se na:

PRVU HRVATSKU BANKU u AMERICI,
FRANK ZOTTI & COMPANY,
108 Greenwich Str., New-York, U. S. A.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadržnih diełova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2% čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati posle podne; u nedjelju i blagđane osim julyja i augusta mjesecn od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagđana nalazi se u Cito S. Stefano br. 9, prizemno desno, gdje se dobivaju približe informacije.

Ravnateljstvo.

VOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU.

Častim se preporučili p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama svoju krasno uredjenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA.

Kod mene se dobivaju izvrsne, a od mnogih priznate u svim veličinama svijeće od pravog pčelinjeg voska kao i finog crkv. tamjana.

Prodajem dobra i svježa — po zdravlje — korisna meda Klg. po K 1-20.

Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veštovanjem

Vladimir Kulić,
Šibenik (Dalmacija), glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU.

ZAPISNIK

XVIII. redovite glavne skupštine Kotarske Gospodarske Zadruge

VOLOSKO-OPATIJA

držane u Berseču dne 5. aprila 1906.

Dnevni red.

1. Pozdrav predsjednika.
2. Pročitavanje zapisnika lanjske glavne skupštine.
3. Izvješće tajnikova.
4. Izvješće blagajnikova i proračun za godinu 1906.
5. Izbor zadružnoga odbora.
6. Eventualni predlozi.
7. Zdrivanje gospodarskoga orudja.

Predsjednik

Predsjednik g. Viktor Tomičić.

Prisutni

Podpredsjednik g. Fran Škalamera

Tajnik g. dr. M. Trinajstić

Blagajnik g. V. Mavričić

Odbornici: gg. Juraj Barković, Galović-

Perišić Ivan, Mavrović Josip, Barković Ivan, Škalamera Anton i Franković Petar.

Točka I.

Pozdrav predsjednika.

Prije nego li otvori skupštinu, predsjednik pozove sve prisutne, neka svaki položi na stol po jedan novčani komad u svrhu, da se vidi koliko ima prisutnih članova. Tako se sabralo 110 komada u ukupnom iznosu od K 10. koje će predsjednik, privolom svih prisutnih izračiti Družbi sv. Cirila i Metoda.

Pošto je tim prisutno i više članova, nego li bi trebalo, i posto je skupština bila redovito sazvana, predsjednik otvara istu u 9 $\frac{1}{2}$ pr. p. i pozdravlja članove u tolikom broju sakupljene, akoprem je i ove godine bila skupština sazvana u svakdanji dan, a ne u blagdan kako se to prije običavalo. Danas je osamnjasti put što se zadruga sastaje na redovite glavne skupštine, a po šestu put će se birati novi odbor. Ovo je dakle jedna od važnijih sjednica ili skupština, što se u društvu drže, te preporuča članovima, da nek ne imaju nikakova obzira na nikoga, neka ne misle, da moraju uvijek isti sjediti u odboru i na čelu društva, već neka postavu na čelo ili posve ili djelomice druge ljude, ako su uvjereni, da će to biti bolje za društvo.

Veseljem mora kazati, da zadruga polagano napreduje. Ako ne može više, nije krivnja nikoga, nego okolnosti, u kojih živimo i neprilika, protiv kojim se moramo boriti. Te se neće tako brzo promijeniti, pa budimo zadovoljni, da i toliko napried koracamo.

Ne treba da članovima predstavi gosp. putujućeg učitelja Ivana Saneina, jer ga svi dobro poznaju i rado viđaju u svojoj sredini. On ga u ime svih liepo pozdravlja i zahvaljuje mu što se je i ovoga puta potrudio na našu glavnu skupštinu.

Točka 2.

Pročitavanje zapisnika lanjske glavne skupštine.

Josip Rubinić predloži, nek se izpusti čitanje zapisnika, jer ga je i onako svaki član tiskana primio.

Ovaj predlog bude prihvaćen; zatim predsjednik poda rječ tajniku, da izvesti o zadružnom radu u minuloj godini.

Točka 3.

Izvješće tajnikova.

Tajnik pročita sljedeće izvješće:

Ovngodišnje moje izvješće biti će kraće od lanjskoga, jer obisite zadružni rad od samih sedam mjeseci, to jest od konca maja 1905., kada smo imali zadnju glavnu skupštinu, pa do konca lanjske godine. Zadružni rad u prvih 5 mjesecih lanjske godine sadržan je već u lanjskom izvješću.

Svima nam je, gospodo, u pameti još tužna godina 1904., od koje su se posljedice oduite i u godini 1905. Susa, koja je vladala u onoj godini, bila je uništena, kako drugdje tako i kod nas većim dijelom i ljetinu i travu, te nije bilo dosta hrane ni za čovjeka, ni za živinu. Za to je svaki poljodjelac mukom očekivao sljedeću godinu 1905. u nadi, da će ga ona od tolike nevoje spasiti. Hvala Bogu nada ga nije izdala, jer je u njoj za radina gospodar bilo dovoljno ploda i u vinogradu i u njivi i u sjenokosi.

Vlada je bila povelja akciju, da doskoči toj obćoj nevoji, ali sva ta akcija nije donesla ni mrve koristi u našem kotaru, jer se njom nismo mogli poslužiti, a kad bi se bili i mogli, bila bi nam vrlo malenu pomoć pružila. Ta kakovu da imamo korist od 50 kvintala siena, opredjeljenih za naš

kotar, po 6 K; ili od 51 kvintala posija, ponudjenih već u mjesecu juniju, za K 5:20 kvintal, ne računajući amo troškove za prevoz iz carskih magazina i željeznice itd.?

Tako se je i lani obistinila po stoli put ona naša stara: uzdaj se use i u svoje kljuse!

Naš se je poljodjelac mukom provukao i kroz godinu 1905., boreći se, kako je bolje znao i mogao, proti svojim mnogobrojnim neprijateljima.

Novi zatornik njegovih vinograda, floksera, širi se doduše, al u koliko se znađe, ostao je za sada ograničen na Poljane i na Dragu Mošćenicku. Drugdje se još nije pojavio.

Ipak se poljodjelci u svakom kraju našega kotara prijavljaju, da ga oboružani američkom lozom mirno dočekaju. Loze, što smo jih imali u zadružnom vrtlu u Berseču, razdane su bile skoro sve, a dobavilo se za mnoge i ciepanih loza od pouzdana gajtela. I ove godine ima u zadružnom vrtlu dovoljan broj rozaga i žilavica i to 30.000 prvih i 1500 drugih. Tko jih želi neka se požuri.

Toli zadružni vrtao u Berseču, koji uzorni vinograd u Dragi liepo uspijevaju, te smo osvjedočeni, da će biti od njih dovoljno korist.

Nadamo se da ćemo vladinom pripomoći ove druge godine moći ustanoviti još jedan drugi vinograd u Poljanah, tako da će vinogradari obih zaraženih kraja imati prilike, da vide kako treba sa oplemenjenom američkom lozom postupiti.

Za Dragu je „Zadruga“ i prošle godine molila, da se komisijonalno ustanovi škoda, što su ju vinogradom floksera i peronospora učinile, te da se posjednikom razmierno brise porez. To se je postignulo.

Kako uvijek do sada, nabavilo se je i lani za članove sumpora i modre galice u dovoljnoj mjeri i dobre vrsti i razdalo za samu nabavu cieniu. Sumpora je i ove godine u zalih kolikogod ga treba te se preporuča članovima, da se posluže.

Isto tako je posredovala i za nabavu kemijskih gnojiva, raznoga sjemena, voćaka, orudja itd. Moramo spomenuti, da su mnogi hvalevredno počeli uporabljati kemijski gnoj ne u kasnom proljeću, nego u kasnoj jeseni ili u zimi. To je mnogo bolje, jer se onda mogu bolje raztopiti hranive tvari, što se u njem nalaze i tako biti već u prvoj godini usisane od bilina.

Ovršujući zaključak prihvaćen u lanjskoj skupštini, predsjedništvo zadruge se obratilo na sve obćine našega političkoga kotara sa obrazloženom predstavkom, da bi se sve složile, te na skupni trošak uzele u službu zajedničkoga putujućeg učitelja gospodarstva.

Sa žalosni moramo priobćiti, da ta predstava nije ni iz daleka nšla odziva, što ga je zaslužila. Oglasile su se samo dvie obćine, i to kastavska, koja je sasvim pristala na prijedlog uz jedini uvjet, da bi sielo učiteljevo bilo u Kastvu, te obćina veprinačka, koja, ako je i priznala potrebu takova učitelja, ipak je odklonila svako sudjelovanje čudnim obrazloženjem, da to spada na vladu. Od drugih obćina nismo bili potašćeni niti slorcem odgovora. Tako žalibože moramo i tu čekati, da nam pomoć dođe odozgo, dočim drugi kotari, svakako previdniji od nas, ne čekajuć pomoći iz vana i rađeć po onoj: pomozi si sam, pomoć će ti Bog, jesu već razpisali natječaj za skupnoga učitelja. Možda ćemo s vremenom doći i mi do boljega spoznanja.

Kad se je u glavnoj skupštini držanoj koncem godine 1902. povelja rječ o potrebi, da se po obćinah i plovanjah ustroji male ne štedovne zadruge i postojilnica, reklo se također, da su one temelj i početak svakom daljnjem ozbiljnom radu na gospodarskom polju, pak gdje se one jednom ustanove i gdje one stanu raditi ondje donala niknu i druge gospodarske ustanove i poduzeća. Ta će se istina evo i kod nas potvrditi.

Čim je ovdje u Berseču bilo ustrojeno društvo za štednju i zajmove, i čim se je ulaganjem u isto pokazalo, da ima dovoljno domaće novca, stalo se odmah misliti, da se taj novac doma koristonoseo uložiti. Tako je nikla misao, da se ove ustanovi mlina i toš sa motorom. Prgovori su u toku i nadamo se da će se već danas o tom nešto stalna odlučiti i da ćemo do godine u izvješću priobćiti ustanovljenje uljarske zadruge, kao nov plod zadružnoga duina.

To će s druge strane uplirati, da će se naši gospodari početi opet brinuti za bolje gvojenje maslina, koje se je žalibože zapustilo, jer nismo ni znali, ni mogli konkucirati sa uljem, koje nam je iz Italije dolazilo. Nego sada zbog povisene carine, ta konkurencija neće moći biti više tolika, pa će

nam i ta zaprieka odpasti. Al ako hoćemo da uspjehom utučemo njegovu konkurenciju, treba da se naućimo ulje racionalnije priredjivati, tako da bude moglo na svaki stol i da ga bude za sve ukuse. A to ćemo postići lahko samo zadružnim radom.

U minulih glavnih skupštinah bila je više puta rječ o društvu za osiguranje goveda. Iza opetovnoga podnašanja pravila, došla su nam napokon zadnjih dana godine 1905. potvrđena pravila sa izjavom, da će vlada priznati društvo po takovih pravilih ustanovljeno. Ta su pravila došla ovih dana dotiskana i mi ćemo još danas učiniti zadnji korak za ustanovljenje toli željnog i potrebnog društva.

Govedje izložbe, što se drže pomoću vlade, držale su se do sada za naš kotar u Podgradu. Lanjska se je pak držala u Kastvu. Sbog slaba vremena došlo je malo blaga iz područja kastavske gospodarske zadruge, a nijedno iz područja naše ili podgradske zadruge. Po onom što je došlo, vidi se da je kod nas živinogojstvo haš u povojih i da nam još mnogo treba, dok se budemo mogli nećim pohvaliti. Trebalo bi da bude češće takovih izložba, jer bi nam one naj-bolje pokazale mane i nedostatke našega živinogojstva i putile nas kako da prve odstranimo, a drugim doskoćimo. Po svoj prilici druga izložba biti će u godini 1907. Nadamo se, da će na ovu doći blaga također iz područja naše zadruge.

Neslo na račun pripomoći doznačene nam od zemaljskog gospodar. vieća, a najviše našim troškom nakupili smo nekoliko gospodarskih knjiga u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Sa tim i sa onim što smo jih primili na dar udarili smo temelj malenoj gospodarskoj knjižnici. Jer broj knjiga nije velik dajemo ovdje do znanja popis istih. One su:

U hrvatskom jeziku: Dr. Köröskény: Uputa u Gospodarstvo; — Isti: Pivničarstvo; — Radić: Voćarstvo; — Cesar: Uputa u vinogradarstvo; — Stražimir: Vinogradarstvo; — Kopač: Bolesni vinove loze; — Rojina: Slovenski Čebelar; — Vyhodil: O pasminama svinja; — Sitarčić: Pčelarstvo; — Guzelj: Navod za obskrbovanje malih gozdnih posestev; — Zidarić: Kratak nauk vinogradarom kako im valja saditi i ciepti američku lozu; — N. N.: Gusjenice; — Poljodjeljski Vjestnik 1904; — Hrvatska pčela 1904; — Težak 1904; — Prijatelj naroda 1904; — Koprivnik: Domaći Vrtar; — Rohrman: Poljodjelstvo; — Ant. Kosi: Umni Kletar; — Čilinsek: Škodljive rastline; — Gombač: Novo vinogradništvo.

U talijanskom jeziku: Mingioli: Oleificio moderno; — Hugues: Assicurazione del bestiame; — Peronospora ed oidio; — Sui mezzi di combattere la grandine; Coltivazione e concimazione dei prati; — Ottavi Marescalchi: Vade Mecum dell' agricolto; — Morbelli: La chimica dell' agricolto; — Marescalchi: L' agricolto al microscopio; A. Brizzi: L' olivicultura; — Trentin: Orticultura; — Trevisani: Pollicoltura; — Canestrini: Apicoltura; — Tampellini: Zootechnica; — Tammaro: Frutticoltura; — Alois: Olio ed olivo; — Strucchi: Il cantiniere; — G. A. Ottavi: I dodici comandamenti di mamma agricolto; — G. A. Ottavi: I segreti di Don Rebo, Lezioni di agricolto; — E. Ottavi: La flossera; — Ottavi Marescalchi: Guida pratica per l' acquisto e l' uso di concimi chimici; — Piccioli: Monografia del castagno; L' amico del cantiniere 1903. e 1904; — L' amico del Contadino 1904. e 1905; Vita Autonoma 1904—1905; — Relazione del Consiglio Agrario Provinciale 1897—1901; — Relazione dell' Istituto agrario provinciale 1899—1904.

U njemačkom jeziku: Kirchner: Handbuch der Milchwirtschaft; — Dr. Klenges praktischer Milchwirth; — Römer: Nutz-Geffügelzucht; — Zörn: Die Erdbeere; — Ledien: Das Gewächshaus des Privatmannes; — Bode: Der Gartenrasen; — Dammer: Balkonpflanzen; — Koopmann: Der Zwergobstbaum; — Prus Kobierski: Das Nutzgeffügel; — H. Goethe: Der Obstbaum; — Helm: Trinkmilch; — Wozak: Leitfaden für Schweinezüchter; — Das Thomasschlackenmehl.

Kako se vidi, nastojali smo da bude malo o svakoj gospodarskoj grani.

A tko ima koju gospodarsku knjigu, pa mu ona više ne treba, učiniti će dobro djelo, a nama ljubav, pokloni li ju našoj zadruci. Tako će se još ukogod njom okoristiti.

Gg. članovi, koji bi želili da čitaju ili prouče koju od navedenih knjiga, neka se izvole obratiti na zadružnoga tajnika. Poznato će biti, da su predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga, koje uređuju hrvatskim i slovenskim jezikom, bili prestali položiti glavne skupštine zemaljskog gospodarskog vieća onda, kada su naši saborski zastupnici bili grđno napadnuti u Poreču. Kada su se okolnosti bile nešto promijenile i kad se je promienio također predsjednik vieća, predsjednici su

opet posli na glavnu skupštinu nadom, da će se također postupak prema njima promijeniti. Ta se je skupština držala dne 27. septembra 1904. Naši su predsjednici smatrali po trebitim da svoj pristup opravdaju i obrazlože izjavom, što ju je jedan od njih pročitao u hrvatskom jeziku. Predsjednik vieća je tu izjavu primio i metnuo niemo na stol med ostale spise, a da je nije ostalim članovom priobćio. Što više! U zapisniku one skupštine, razastanom istom u juniju 1905., ona se izjava skoro i ne spominje, nego se o njoj samo piše: il Signor Francesco Flego prelegge uno scritto in lingua slava, che poi consegna al presidente. Si passa indi all'ordine del giorno.

Smatrajući taj postupak uvrijedom nanešenom našoj narodnoj časti, sve su naše gospodarske zadruge podastrie vladi predstavku i prosvjed, u kojem izjaviše, da se povraćaju u prijašnje pasivno stanje i da u onom što budu prisiljene sa zemaljskim viećem obćiti hoće zahtjevati posvemašnje i faktično priznanje njihovih narodnih pravica.

Kako minulih godina, tako nas se je i lanjske godine sjetila Posujilnica na Voloskom na svojoj glavnoj skupštini doznaciv nam K 50 podpore od svoga čistoga dobitka. Budi njoj ovdje izrečena hvala.

Konecm godine 1904. bilo je članova 179. Novih je tekom godine 1905. pristupilo 11, umrla trojica a izselilo se u Ameriku jedan, tako da nas je konecm godine 1905. bilo upisano 185. Tim smo se i prošle godine pomaknuli malo napried.

Ako još rećem, da je tekom iste godine bilo podnešeno i riešeno 132 spisa, izerpio sam sve što je glavnoga bilo u u zadrugi uradjeno a sada je na gg. skupštinarom da reku svoju.

Predsjednik upita je li ima tko što na podano izvješće zadrugznoga rada opaziti.

Barković Juraj predloži, da se primi izvješće do znanja i zahvali predsjedništvu na radu.

Predlog bude primljen.

Točka 4.

Izvještaj blagajnikov i proračun za godinu 1906.

Predsjednik podieli rieć blagajniku, koji proćita obračun godine 1905., koji glasi:

Primitak.

	K	h
1 Pristupnine	11	—
2 Članarine	347	20
3 Lovske karte	328	61
4 Globe	10	—
5 Pripomoć od Posujilnice na Voloskom	50	—
6 Pripomoć od ndr. Mavrović u Berseću	20	—
7 Postula primljena	1544	14
8 Prodaja gnojiva	180	15
9 Prodaja modre galice i sumpora	1103	55
10 Prodaja orudja, sjemenja, voćaka itd.	345	80
11 Prihod od vrtla u Berseću	89	53
Ukupno	4029	98

Izdatak.

	K	h
1 Upravni troškovi	62	97
2 Posude povraćene	55	—
3 Gnojiva	179	02
4 Modra galica i sumpor	1742	21
5 Sjemenje, voćke, loze, orudje i popravak	491	95
6 Radnje u vrtlu i najamnina	643	82
7 Nasad uzornog vinograda u Dragi	300	—
8 Nabava knjiga	92	29
9 Novine i vez	15	60
10 Saldo u blagajni	447	12
Ukupno	4029	98

Predsjednik, tajnik i blagajnik dađu kod svake stavke potrebna razjašnjenja te zatim skupština odobri obračun i dade celomuz odboru absolutorij.

Blagajnik proćita na to proračun za godinu 1906. kako je bio u odboru pretresan i primljen.

Taj proračun glasi:

Primitak.

	K	h
1 Ostatak od godine 1905.	447	12
2 Pristupnine	10	—
3 Članarine	300	—
4 Lovske karte	330	—
5 Podpora Posujilnice na Voloskom	50	—
6 Posude	4200	—
7 Podpora za nabavu knjiga	75	—
8 Prodaja gnojiva	300	—
9 Prodaja sumpora i modre galice	3300	—
10 Prihod vrtla	300	—
Ukupno	9312	12

Izdatak.

	K	h
1 Nagrada pisaru za godinu 1905.	30	—
2 Tisak zapisnika	50	—
3 Upravni troškovi	50	—
4 Posude povraćene	4200	—
5 Gnojivo	300	—
6 Sumpor i modra galica	4000	—
7 Najamnina vrtla	70	—
8 Radnje u vrtlu	300	—
9 Nabava i popravak orudja	312	12
Ukupno	9312	12

Iza protumačenja danih po blagajniku budu bez pravne potvrđene sve točke proračuna, osim točke 10. izdatka, kod koje se povelu odulja razprava, u koju su utjecali gg. *Fr. Škalamera, V. Mavričić, Juraj Barković, Dujmović* i drugi članovi. Na koncu se zaključilo, da se ima nabaviti deset novih škropilnica, da se po mogućnosti opredeli jednu od starijih na jednoga člana a jednu od novih na dva člana, da jedan odbornik u Berseću i u Dragi drži dvie u prihrani za slučaj, da tko ne dobije u pravo doba škropilnicu, da se na svaku škropilnicu pribije tekuci broj i napokon, da se u septembru mjesecu pita, neka svaki član povratu škropilnicu natrag.

To se sve jednoglasno zaključilo u svrhu, da se od strani neke nepodobštine, što su se do sada događjale.

Rubinić Josip predloži, neka se u zadrugznom vrtlu također ciepe američanske loze, te takove članovom prodavaju. Da li ciepovi dobro uspiju i da se također drugi dobro uvježhaju u ciepljenju, neka se iz Buzeta ili od druguda su posredovanjem g. putujućeg učitelja gospodarstva pozove jednog ili dva dobra vinogradara i neka ovi obavie u vrtlu potrebite radnje. Druge godine neka se u februaru mjesecu pošalju na troškove zadruge dvojicu u Buzet u doba radnje i ondje neka se pod vodstvom gosp. učitelja uvježhaju. U tu svrhu moglo bi se moliti pripomoć od vlade, koja je sigurno neće uzkratiti.

Gosp. Sancin hvati, ovaj predlog i preporuča, da bude prihvaćen. Sa svoje strane obećaje, da će se zauzeti za to.

Predsjednik stavi predlog na glasovanje i bude jednoglasno prihvaćen.

Točka 5.

Izbor novoga odbora.

Predsjednik diže za pet časa skupštinu da se mogu gg. članovi dogovoriti glede lica, što će jih odabrati u odbor. Kad je tih nekoliko časa izteklo, predsjednik opet otvori skupštinu.

Dr. M. Trinajstić moli za rieć i ustied dogovora predloži, da budu odabrana u odbor sljedeća gospoda: *Ivan Dujmović* i *Fran Škalamera* iz Berseća, *Juraj Barković* iz Martine, *Vinko Mavričić* i *Josip Rubinić* iz Mošćenica, *Higin pl. Peršić* iz Lovrana, *Ivan Bačić* i *Andrija Peršić* iz Poljana te *Dr. M. Trinajstić* i *Viktor Tomičić* iz Voloskoga.

Pošto drugi predloga nije bilo, predsjednik metne ovaj predlog na glasovanje i bude primljen jednoglasno.

Ovaj si odbor odmah porazdieli časti i izabere gosp. *Viktora Tomičića* predsjednikom, *Frana Škalamera* podpredsjednikom, *Dr. M. Trinajstića* tajnikom, a *Vinka Mavričića* blagajnikom.

Gosp. učitelj Sancin čestita zadrugi na ponovno izboru prijašnjih časti u odboru, jer je uvjeren, da kako s gg. predsjednik i ostali do sada trudili se nesebično za na pređak zadruge, da će to i do sada činiti.

Točka 6.

Slučajni predlozi.

Dr. M. Trinajstić pozivljajuć se na ono što je kaza u izvješću glede društva za osiguranje govoda, smatra, da je sada napokon nadošao čas, da učinimo zadnji korak za ustanovljenje toga društva. Pozivljajuć još prisutnim načela, u kojih ima biti to društvo ustanovljeno, pozove neka se neko liko posjednika govoda podpiše na jur gotovu molbu, što će ju se podnesti na c. k. namjestništvo za dozvolu ustanovljenj društva. Kada budu ovi, kako koncesionari, postigli dozvolu preći će se na konačno ustanovljenje.

Gosp. Sancin sa svoje strane preporuča, neka se čin više posjednika upiše u to društvo, te tu preporuku podkriep sa potrebom i koristi osiguranja kod malih posjednika.

Pristupi odmah dovoljan broj posjednika i podpišati predložene njim molbu.

Dr. M. Trinajstić pozivljajuć se opet na svoje izvješće obrazlože potrebu, da se kod nas podigne maslinarstvo uljarstvo, osolito sada, gdje se počela filoksera širiti po naših vinogradih. Istakne načela, na kojih bi se moralo uljarstvu zadrugu ustanoviti i pribiđi pregovore, što jih je do sada vodio sa nekim tvornicami glede cieni i vrsti potrebitih sprava i strojeva.

Gosp. Sancin protumači kako se danas linija ulje proizvodjaju i kako je to nemoguće postići sa primitivnim strojevi, što su u obće u cijeloj Istri u uporabi. Priobći ste i kako se u tom pogledu postupa u Dalmaciji i kako su ondje već na putu napredka. Onim putem moramo udariti i mi u Istri. Pojedinae će teško što uraditi u tom obziru. Potreba je, da se zadrugznim putem radi. Za to preporuča ustrojjenje zadruge. Takova će zadruga sigurno naći podpore i kod vlade.

Zaključeno je, da se povjeri odboru neke prema načelom izraženim od tajnika izraditi pravila i neka ih pošalje podpredsjedniku, da sazove u Berseću one, koji su voljni stupiti u takovu zadrugu, da oni ta pravila pretresu i da se onda učini shodne korake za ustanovljenje iste.

Kad nitko više ne zapita rieći, ustane *gosp. Sancin* i progovori

O gnoju.

Navede čim i kako se rastline hrane, te koje su razne vrsti hrana, što je one iz zemlje izišli. Protumači vlastitosti, prednosti i nedostatke domaćega gnoja, žiguoć slab način, kojim se kod kmetla sa domaćim gnojem postupa i ućeć kako bi se ga moralo držati i kako s njim vladati. Nego dan danas sa samim domaćim gnojem ne može se voditi valjana gospodarstva. Treba se svakako ućeći i kemijskom ili umjetnom gnoju. Progovori o perfosafatu, o Thomasovoj troski, o pepelu, o soličnoj pepelici i o člskom solitru, te kada, koliko i gdje se može uporabiti jedan ili drugi, ili više tih gnojiva. Protumači također kako se može sa kemijskim gnojem popraviti domaći gnoj. Zaključa preporukom, da se posjednici čim više poslužie umjetnim gnojenjem i uvjeriti će se, da će od toga imati velike koristi.

Predsjednik zahvali *gosp. učitelju* na lipej pouci, u prisutni poprate zahvala sa živio.

Za tim predsjednik predje na posjedujuću točku dnevnoga reda, kod koje se je medju prisutne članove izdružebalo 24 komada nožera Kund za ciepanje loza.

U 1 sat iza podne predsjednik zatvori skupštinu, pozdraviv još jedan put članove i zaželiv svima obilna ploda u tekućoj godini, te preporučiv im neka ne zaborave zadruge, dovahiv čim više novih članova u nju.

Viktor Tomičić,
predsjednik.

Dr. M. Trinajstić,
tajnik.

